

УДК 342.951:796.06(477)

Л. В. Романенко,
здобувачка

*при кафедрі адміністративного права Національний
університет «Юридична академія України імені Ярослава
Мудрого», м. Харків*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Конституція України надає кожному право на гідні й безпечні умови життєдіяльності, в тому числі і шляхом розвитку фізичної культури і спорту (статті 3 і 49). У цьому аспекті важливе значення має орієнтація українського суспільства на формування ефективною моделі управління фізичною культурою та спортом на демократичних і гуманістичних засадах.

Як зазначено в Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту, затвердженій указом Президента України від 28.08.2004 р., № 1148/2004, «фізична культура як складова загальної культури, суспільними проявами якої є фізичне виховання й масовий спорт, є важливим чинником здорового способу життя, профілактики захворювань, організатором змістовного дозвілля, формування гуманістичних цінностей та створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини. Спорт сприяє досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявленню резервних можливостей організ-

му, формуванню патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави» [4; 2004. – № 39. – Ст. 2584]. У реалізації зазначених завдань провідну роль мають відігравати органи державного управління, що перебувають сьогодні у стані реформування.

Теоретичне підґрунтя даної статті становлять наукові праці фахівців, які свого часу приділяли увагу проблемам удосконалення системи органів виконавчої влади, зокрема, В. Б. Авер'янова, Ю. П. Битяка, В. Я. Малиновського, Н. Р. Нижника, М. М. Ониськіва, В. В. Цветкова [Див.: 2; 3; 6] та ін.

Метою даної публікації є дослідження існуючої системи органів виконавчої влади в Україні у сфері фізичної культури та спорту, що склалася на сучасному етапі розвитку держави, й вироблення пропозицій стосовно її вдосконалення.

Сфера фізичної культури і спорту характеризується розмаїттям суб'єктів та об'єктів управління, що зумовлює потребу в

удосконаленні форм і методів їх впливу на відповідні суспільні відносини. Так, під фізичною культурою як загальним об'єктом державного управління розуміється діяльність суб'єктів фізичної культури, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного розвитку та ведення здорового способу життя. Спорт є діяльністю суб'єктів сфери фізичної культури, спрямованою на виявлення й уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленості шляхом проведення спортивних змагань і відповідної підготовки до них. Суб'єктами управління в цій царині виступають фізичні та юридичні особи, які здійснюють свою діяльність щодо розвитку даної сфери [1; 2010. – № 7. – Ст. 50].

Свого часу В. В. Цветков зазначав, що ефективній діяльності центральних органів виконавчої влади перешкоджають такі чинники, як недосконала структура державного управління, невизначеність у розмежуванні статусу міністерств, інших центральних органів виконавчої влади й дублювання їх функцій і повноважень. Основною метою будь-якої реформи є підвищення ефективності державної, економічної й суспільної структури, що досягається, коли реформування

здійснюється комплексно. Реформа системи державного управління, на думку вченого, може бути ефективною лише за умови одночасного реформування всіх гілок державної влади [6, с. 227]. В літературі цілком слушно звертається увага на те, що створення і зміна державних структур потребують цілісного й комплексного підходу до вирішення цих питань. На думку М. М. Ониськіва, така особливість реформи системи органів виконавчої влади свідчить про діалектичне поєднання її суб'єкта й об'єкта; основним же об'єктом виступає система державного управління в цілому. Такий підхід дозволяє синтезувати елементи статичні (систему і структуру виконавчої влади) й динамічні (процес здійснення державного управління та його результати, перетворення стану керованих об'єктів), апелювати до системи державного управління як сфери надання адміністративних послуг громадянам [3, с. 12].

Дійсно, потреби й вимоги життєдіяльності індивіда постійно змінюються, а тому й система державного управління вимагає постійної трансформації. Свідченням цього є процеси оптимізації останнього, що відбуваються в Україні й зачіпають таку важливу царину впливу, як фізична культура і спорт. Відповідно до указу Президента України від 9

грудня 2010 р., № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», система органів управління в цій галузі має враховувати особливості її суб'єктного й об'єктного складу, а також чітко розмежовувати сфери впливу й відповідальності суб'єктів управління [4; 2010. – № 94. – Ст. 3334].

Державне управління фізичною культурою і спортом здійснюється центральним органом виконавчої влади у цій царині, яким є Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (МОНмолодьспорт України) [5]. Основними завданнями останнього є формування державної політики й забезпечення її реалізації у цій сфері. На виконання покладених на нього завдань МОНмолодьспорт України:

- здійснює нормотворчу діяльність;
- узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції;
- розробляє пропозиції з удосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України;
- визначає перспективні і пріоритетні напрямки розвитку фізичної культури та спорту, забезпечує розвиток видів спорту й фізичного виховання різних груп населення;
- установлює порядок атестації спортивних тренерів і суддів;

– надає державну підтримку дитячим, молодіжним та іншим громадським організаціям фізкультурно-спортивної спрямованості, залучаючи їх до виконання державних програм і заходів з питань фізичної культури і спорту;

– визначає систему спортивних відзнак і нагород, нормативи матеріально-технічного й кадрового забезпечення цієї сфери;

– забезпечує визнання певних видів спорту в Україні, включення їх до відповідного реєстру й порядок його ведіння;

– затверджує Єдиний календарний план фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів України;

– виконує в межах своїх повноважень інші функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління.

При виконанні покладених на нього завдань це Міністерство взаємодіє з іншими органами державної влади, допоміжними органами та службами, утвореними Президентом України, а також з органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, профспілками й організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, підприємствами, установами й організаціями.

Державна служба молоді та спорту України (далі – Держмо-

лодьспорт України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки, молоді та спорту України (далі – Міністр). Держмолодьспорт України забезпечує реалізацію державної політики в молодіжній сфері, у галузі фізичної культури та спорту [4; 2011. – № 41. – Ст. 1667]. Його основні завдання – реалізація державної політики в досліджуваній царині і внесення на розгляд Міністра пропозицій стосовно формування державної політики в зазначеній сфері.

Із цією метою Держмолодьспорт України:

- узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції з удосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств;

- подає Міністрові пропозиції щодо (а) загальнодержавних цільових програм стосовно розвитку фізичної культури і спорту, (б) адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, (в) формування цільових програм з питань розвитку фізичної культури і спорту;

- виконує цільові програми, що стосуються питань останніх і координує діяльність у цій галузі;

- розробляє проекти прогностичних і програмних документів;

- забезпечує проведення профілактичних заходів з питань пропаганди й формування здорового способу життя молоді;

- вживає разом із центральними й місцевими органами виконавчої влади заходів для розвитку мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл (комплексних, з різних видів спорту, для інвалідів параолімпійського резерву, вищої спортивної майстерності, центрів олімпійської підготовки, спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю) й контролює їх діяльність;

- надає в установленому порядку державну підтримку дитячим, молодіжним та іншим громадським організаціям, у тому числі фізкультурно-спортивної спрямованості, залучає їх до виконання державних програм і здійснення заходів, пов'язаних з розвитком фізичної культури і спорту та ін.

Важливими напрямками діяльності Держмолодьспорту України є: а) сприяння проведенню Національним комітетом спорту інвалідів України фізкультурно-реабілітаційної і спортивної роботи, б) надання організаційної допомоги з розвитку фізичної культури і спорту інвалідів, параолімпійського й дефлімпійського руху, в) підготовка й участь національних збірних ко-

манд у Паралімпійських та Дефлімпійських іграх, г) зміцнення матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту інвалідів та ін.

Забезпечення контролю у досліджуваній сфері здійснюється шляхом (а) атестації спортивних тренерів і спортивних суддів, (б) визнання видів спорту в Україні й ведінню реєстру останніх, (в) здійснення безпосередніх перевірок діяльності центрів (баз) олімпійської й параолімпійської підготовки спортсменів, (г) контролю за технічним станом і ефективним використанням спортивних споруд, центрів (баз) олімпійської, паралімпійської й дефлімпійської підготовки, (д) забезпечення додержання екологічних вимог під час їх використання, а також норм і правил безпеки на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до царини управління Держмолодьспорту України, та ін.

Виконавчим органам сільських, селищних і міських рад належить активно сприяти роботі громадських і неприбуткових організацій у сфері фізичної культури та спорту, створювати умови для занять ними за місцем проживання населення й у місцях масового відпочинку (ст. 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні») [1; 1997. – № 24. – Ст. 170]. На виконання цих положень Верховна Рада Ук-

раїни наголосила на необхідності:

– щорічного збільшення видатків у Державному бюджеті України на утримання закладів фізичної культури і спортивних об'єктів та на фізкультурно-оздоровчі і спортивні заходи, що проводяться фізкультурно-спортивними товариствами «Динамо», «Колос», «Спартак», «Україна»;

– затвердження соціальних нормативів забезпеченості населення спортивними спорудами;

– введення посад інструкторів з фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах і школах-інтернатах для дітей-інвалідів з метою проведення позакласної фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи;

– здійснення заходів з реконструкції, капітального ремонту, будівництва й утримання сучасних палаців спорту, спортивних комплексів, фітнес-центрів, плавальних басейнів, льодових та інших спортивних майданчиків для проведення регіональних, всеукраїнських і міжнародних змагань, масових фізкультурно-спортивних заходів і залучення до занять спортом широких верств населення, в тому числі осіб з обмеженими фізичними можливостями;

– щорічного передбачення видатків у місцевих бюджетах для надання на пільгових умовах

спортивних споруд незалежно від форм власності для фізкультурно-оздоровчої й реабілітаційної роботи серед інвалідів, для обладнання цих споруд спеціальним інвентарем і забезпечення доступу до них осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Утім значна частина перелічених заходів так і залишилася невиконаною. Ідеться, зокрема, про положення ст. 4 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» в частині забезпечення доступу до спортивних споруд, дорожнього сервісу і транспорту осіб з обмеженими фізичними можливостями [4; 2012. – № 4. – Ст. 128]. Тож подальше вдосконалення управлінського впливу в галузі фізичної культури і спорту потребує запровадження механізмів реалізації окремих положень законодавчих актів, а також посилення контролю в цій царині.

Згідно з ч. 5 ст. 2 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» планування й забудова територій – це сфера діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб, що передбачає визначення й раціональне взаєморозташування зон житлової і громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон та об'єктів [1; 2011. – № 34. –

Ст. 343]. Важливо, що за п. 3 ст. 21 цього ж Закону сільські, селищні й міські ради та їх виконавчі органи (в разі делегування їм таких повноважень) зобов'язані забезпечити оприлюднення: а) рішень щодо розроблення містобудівної документації на місцевому рівні з прогнозованими правовими, економічними й екологічними наслідками; б) проектів містобудівної документації на місцевому рівні й доступ до цієї інформації широкої громадськості. Це має послужити підставою для подання пропозицій до відповідного органу місцевого самоврядування, об'єднаних у межах відповідних законодавчих і нормативно-правових актів, державних будівельних норм, стандартів і правил у строки, визначені для проведення процедури громадських слухань. Зазначене актуалізує потребу чіткого фінансового, правового й організаційного забезпечення реформування системи управління в галузі фізичної культури і спорту.

Кроком до подальшого вдосконалення державного управління в розглядуваній сфері є запровадження адміністративних регламентів діяльності відповідних органів державної влади та їх посадовців що, на нашу думку, має сприяти забезпеченню дотримання норм Конституції України щодо прав громадян на здорове та безпечне життя.

Список літератури: 1. Відомості Верховної Ради України. 2. *Нижник Н. Р.* Системний підхід в організації державного управління / Н. Р. Нижник – К.: Вид-во, УАДУ, 2008. – С. 51 (160 с.) 3. *Ониськів М. М.* Організаційно правове забезпечення адміністративної реформи в Україні: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.07 / М. М. Ониськів. – Ірпінь, 2009. – 26 с. 4. Офіційний вісник України. 5. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України: указ Президента України від 08.04.2011 р., № 410/2011 // Офіц. вісн. Президента України. – 2011. – № 10. – Ст. 562. 6. *Цветков В. В.* Ефективність державного управління – найактуальніша теоретична і практична проблема сьогодення / В. В. Цветков // Правова держава: щоріч. наук. пр. ІДП НАН України. – К., 2002. – Вип. 13. – С. 218-233.

**НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ОПТИМИЗАЦИИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ
В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА**

Романенко Л. В.

Статья посвящена вопросам исследования системы органов исполнительной власти в Украине в сфере физической культуры и спорта, сложившейся на современном этапе развития государства, и разработке предложений относительно ее усовершенствованию.

Ключевые слова: физическая культура и спорт, государственная политика в сфере физической культуры и спорта.

**SOME QUESTIONS OF OPTIMIZATION OF THE CONTROL SYSTEM IN THE SPHERE
OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT**

Romanenko L. V.

The article is devoted to the questions of research of the executive power in Ukraine in the sphere of physical culture and sport, which has been formed at the present stage of the development of the state and drawing up of offers concerning its improvement.

Key words: physical culture and sport, state policy in the sphere of physical culture and sport.

Надійшла до редакції 20.02.2012 р.